

Asia: VN/1281/2020

Lausuntopyyntö hallituksen selonteosta kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista (luonnos)

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Lähtökohtaisesti esiteltyt kotoutumisen edistämisen suuntaviivat ovat oikeansuuntaisia. Kotoutuminen tapahtuu yhteiskunnan eri toiminnoissa poikkileikkaavasti, joten kotoutumisen edistämistä tulee kehittää osana kaikkea yhteiskunnallista toimintaa. Kotoutumisajan lyhentäminen tehostamalla kotoutumista tukevia palveluja sekä kielikoulutusta ja niiden velvoittavuutta tukevat nopeampaa kotoutumista. Kannatettavaa on myös maahanmuuttajataustaisten naisten asettaminen kotouttamispalvelujen erityiseksi kohderyhmäksi. Kotouttamispalvelujen lisääntyvät tehostamisvaatimukset edellyttävät kuitenkin myös realistista resurssitarkastelua, joka esityksessä on jäänyt vähälle huomiolle.

Kommentit lukuihin 1-6: Tilannekuva ja keskeiset muutostekijät. Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat.

-

Kommentit lukuun 7: Maahanmuuttajien työllisyyden ja osallisuuden edistäminen

-

Kommentit lukuun 8: Nopeutetaan kotoutumisen käynnistymistä

-

Kommentit lukuun 9: Parannetaan ohjauksen ja neuvonnan saatavuutta maahanmuuttajille

-

Kommentit lukuun 10: Luodaan kotoutumisohjelma alkuvaiheen kotoutumisen tukemiseksi

-

Kommentit lukuun 11: Kotoutumisen edistäminen tukemaan osaajien pysyvyyttä ja osallisuutta

-

Kommentit lukuun 12: Vahvistetaan kumppanuuksia ja järjestöjen roolia

-

Kommentit lukuun 13: Hyvät väestösuhteet ja osallisuus tukemaan kotoutumista ja yhteenkuuluvuuden tunnetta

-

Kommentit lukuun: Kotoutumisen edistämisen suuntaviivat 2020-luvulle ja tiivistelmä askelista eteenpäin

Kotouttaminen on monialaista yhteistyötä vaativaa toimintaa, josta syystä palvelujen järjestämismvastuut tulee selkiyttää, kuten esityksessä monin paikoin todetaankin. Keskeisenä keinona tässä olisivat selonteon mukaan maahanmuuttajien kotoutumisohjelmat. Ehdotuksessa todetaan, että päävastuu työmarkkinoille pyrkivien työkäisten kotoutumisohjelman järjestämisestä olisi TE-palveluilla ja työelämän ulkopuolella olevien osalta vastuu kotoutumisen ohjaamisesta ja palveluista olisi kunnilla. Esityksessä todetaan, että lopulliset rakenteet on mahdollista määritellä vasta työllisyyden kuntakokeilujen vaikutusten ja Sote-uudistuksen toimeenpanon selvittyä.

Monin paikoin selonteon tekstissä ilmaisu kunta tuntuu sisältävän myös sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut, mikä onkin tosiasia silloin, jos kunta järjestää itse palvelunsa. Päijät-Hämeessä, kuten monilla muillakin alueilla, kunnat ovat siirtäneet sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämismvastuun kuntayhtymälle. Näin jo nykyisinkin sotepalveluja tuottavat yhtymät ovat kunnista erillisiä toimijoita. Tässä tilanteessa kunta ei tosiasiallisesti vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen antamisesta, vaan palvelutarpeet selvitetään tarvittaessa monialaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon toimesta. Sosiaalihuollolla on tällä hetkellä laajasti vastuuta etenkin pakolaistausten maahanmuuttajien ensivaiheen kotouttamisesta, joka tapahtuu sosiaalihuoltolain mukaisten sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen sekä sosiaalisen kuntoutuksen ja kotiin vietävien sosiaalipalvelujen tuella. Terveydenhuollossa esimerkiksi neuvolatoiminnalla voidaan vaikuttaa merkittävästi perheiden kotoutumiseen. Selonteossa ei ole riittävästi pohdittu vastuukysymysten osalta sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymien ja kuntien erillisiä vastuita maahanmuuttajien kotouttamispalveluissa. Kyseessä on käytännössä samanlainen vastuiden ja tehtävien määrittely, joka tapahtuu mahdollisen Sote-uudistuksen myötä koko valtakunnassa, mutta on tarpeellista sote-kuntayhtymien osalta, vaikka uudistus ei toteutuisikaan. Kotouttamisen edistäminen on tehtävä, joka muodostaa yhdyspinnan kunnan ja suunniteltujen hyvinvointialueiden välillä. Selonteko ei riittäväällä tavalla tunnista tätä yhdyspintaa palvelujen näkökulmasta, mitä edellä kuvattu. Vaarana on, etteivät tällöin myöskään sujuvat palveluketjut ja palvelutarpeiden kattaminen kokonaisuutena tule turvatuksi.

Forsberg Mika

Päijät-Hämeen Hyvinvointikuntayhtymä - Mika Forsberg, toimialajohtaja,
perhe- ja sosiaalipalvelut-toimiala